

หัวข้อวิทยานิพนธ์	นโยบายต่างประเทศของไทยต่อจีนในศตวรรษที่ 21 : ศึกษาเปรียบเทียบรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร กับ รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา
ชื่อผู้เขียน	นายอภิพล แซ่ตั้ง
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	การระหว่างประเทศและการทูต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ล.พินิตพันธุ์ บริพัตร
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

ในการศึกษาการกำหนดนโยบายต่างประเทศ มีการตั้งสมมติฐานว่า ระบอบการเมืองของรัฐบาลที่แตกต่างกัน จะนำไปสู่ผลลัพธ์ของการกำหนดนโยบายต่างประเทศที่แตกต่างกัน วิทยานิพนธ์นี้ต้องการศึกษาเพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว โดยศึกษารัฐบาลของไทยที่เข้าสู่อำนาจด้วยวิธีที่แตกต่างกันสองรัฐบาล คือ รัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ที่เข้าสู่อำนาจจากการเลือกตั้ง และ รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่เข้าสู่อำนาจด้วยการรัฐประหาร นอกจากนี้ยังศึกษาระบบการบริหารราชการของรัฐบาล ที่ควรจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่แตกต่างกันไปตามสมมติฐานของการศึกษา การกำหนดนโยบายต่างประเทศโดยทั่วไป แต่รัฐบาลทั้งสองชุดนี้กลับมีการกำหนดนโยบายต่างประเทศที่พึงพิงเงินเป็นหลักเหมือนกัน วิทยานิพนธ์นี้จึงเลือกใช้กรอบการวิเคราะห์การเมืองภายในที่วิเคราะห์ฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง โครงสร้างทางการเมือง และกระบวนการตัดสินใจ เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของรัฐบาลทั้งสองชุด และหาปัจจัยที่ทำให้การกำหนดนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลที่มาจากต่างระบอบ กำหนดนโยบายต่างประเทศไปในทิศทางที่เหมือนกันได้

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ผลลัพธ์ของการกำหนดนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลที่มาระบอบที่แตกต่างกันออกมาในทิศทางเดียวกัน คือ เป้าหมายของรัฐบาล และระบอบภายในของรัฐบาลเอง โดยรัฐบาลทักษิณเป็นรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง มีความชอบธรรมในการเข้าสู่อำนาจ และยังสามารถครองเสียงส่วนใหญ่ในสภาได้ ทำให้ปราศจากฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองในการเข้ามาขัดขวางการกำหนดนโยบาย นอกจากนี้ลักษณะการกำหนดนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลทักษิณที่ลดอำนาจการกำหนดนโยบายจากกระทรวงการต่างประเทศ มาเป็นให้กระทรวงการ

ต่างประเทศกำหนดนโยบายตามความคิดและวิสัยทัศน์ของทักษิณ ร่วมกับการวางเป้าหมายการกำหนดนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลที่ต้องการเป็นผู้นำความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค ทำให้รัฐบาลกำหนดนโยบายที่พึ่งพาจีนเป็นหลัก เพราะตอบสนองต่อเป้าหมายนโยบายของรัฐบาลได้มากกว่าตัวเลือกอื่น ในขณะที่รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เข้าสู่อำนาจด้วยการรัฐประหาร ทำให้ไม่มีความชอบธรรมในการเข้าสู่อำนาจ แต่สามารถรวบรวมการบริหารราชการไว้ได้เบ็ดเสร็จ ทำให้ปราศจากฝ่ายตรงข้ามในการกำหนดนโยบายเหมือนกับทักษิณ แต่การกำหนดนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์กลับไปอยู่ที่กระทรวงการต่างประเทศ และเป็นไปเพื่อการแสวงหาการยอมรับจากนานาชาติ ซึ่งรัฐบาลไม่มีตัวเลือกมากเท่ารัฐบาลทักษิณในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ทำให้ต้องพึ่งพาจีน ซึ่งไม่สนใจที่มาและความชอบธรรมของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ในการเข้าสู่อำนาจ

วิทยานิพนธ์ชิ้นนี้จึงสรุปข้อเสนอว่า ระบอบการเมืองที่แตกต่างกันของรัฐบาลไม่จำเป็นต้องนำไปสู่การกำหนดนโยบายต่างประเทศที่แตกต่างกัน โดยปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศคือการเมืองภายในและเป้าหมายของการกำหนดนโยบายต่างประเทศของแต่ละรัฐบาล

คำสำคัญ: ระบอบการเมือง, นโยบายต่างประเทศ, ทักษิณ, ชินวัตร, พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา, ความสัมพันธ์ไทย - จีน